

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 20 stycznia 1924 r.

w przedmiocie ustanowienia statutu dla banku emisyjnego.

Na mocy art. 1 ustęp 11 b) i art. 2 ustawy o naprawie Skarbu Państwa i reformie walutowej z dnia 11 stycznia 1924 r. (Dz. U. R. P. № 4 poz. 28) oraz zgodnie z uchwałą Rady Ministrów z dn. 19 stycznia 1924 r. zarządzam co następuje:

§ 1. Ustanawia się dla akcyjnego banku emisyjnego pod firmą Bank Polski, załączony specjalny statut, stanowiący integralną część niniejszego rozporządzenia i nadający mu szczególne w statucie określone przywileje.

§ 2. Upoważnia się Ministra Skarbu do utworzenia Banku Polskiego na zasadach ustalonych w danym statucie.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *S. Wojciechowski*

Prezes Rady Ministrów

i Minister Skarbu: *W. Grabski*

Załącznik do rozp. Prez. Rzpłtej
z dnia 20 stycznia 1924 r. poz. 75.

STATUT BANKU POLSKIEGO

I. Postanowienia ogólne.

Art. 1. Celem regulowania obiegu pieniężnego i ułatwiania kredytu zawiązuje się na podstawie niniejszego statutu spółka akcyjna pod nazwą „Bank Polski”, wyposażona przez Państwo w przywilej emisji biletów bankowych i nazywana w niniejszym statucie Bank.

Art. 2. Bank jest osobą prawną i ma prawo używania pieczęci z godłem państwowem i z napisem w otoku „Bank Polski”.

Art. 3. Siedzibą Banku jest miasto stołeczne Warszawa. Działalność Banku obejmuje cały obszar Rzeczypospolitej Polskiej i może być rozszerzona na mocy odpowiednich układów, zatwierdzonych przez Radę Ministrów na wniosek Ministra Skarbu, na terytorja, włączone do polskiego obszaru celnego.

Bank może za zgodą Ministra Skarbu otwierać i związać oddziały i agentury.

II. Kapitał zakładowy i akcje Banku.

Art. 4. Kapitał zakładowy Banku wynosi sto milionów złotych, podzielonych na milion akcji po 100 złotych.

Powiększenie kapitału zakładowego może nastąpić na mocy uchwały Walnego Zebrania Akcjonariuszów w trybie przewidzianym artykułem 12.

Art. 5. Akcje Banku są imienne. Każdą wydaną akcję wpisuje się do prowadzonej przez Bank księgi akcjonariuszów z oznaczeniem imienia i nazwiska, miejsca zamieszkania i zawodu właściciela. W stosunku do Banku ta osoba jest akcjonariuszem, która jest zapisana jako właściciel akcji w księdze akcjonariuszów.

Akcje Banku winny być opatrzone numerami porządkowymi, pieczęcią Banku i podpisami: Prezesa Banku, Dyrektora i Skarbnika. Podpisy mogą być wykonane sposobem graficznym.

Na podstawie uchwały Rady Banku mogą być wydane akcje zbiorowe.

Art. 6. Do każdej akcji dołącza się arkusz kuponowy na otrzymywanie dywidendy w ciągu lat 10 oraz talon, po przedstawieniu którego właściciel akcji otrzymuje po upływie lat 10-ciu nowy arkusz kuponowy i nowy talon. Na kuponach i talonie oznacza się numer akcji oraz lata w porządku kolejnym. Kupony i talony winny być opatrzone graficznie wykonanymi podpisami Dyrektora i Skarbnika.

Art. 7. Wpisanie zmiany własności akcji w księdze akcjonariuszów następuje na zasadzie adnotacji zgody Prezesa Banku zaznaczonej na akcji obok cesji.

Akcjonariusz winien celem uzyskania prawa uczestniczenia na Walnem Zebraniu i prawa wybieralności do Rady Banku uzyskać na nabycie akcji zgodę Prezesa.

W wypadkach spadkobrania przyjmuje się osobę nowego właściciela do wiadomości i uskutecznia się adnotację w księdze akcjonariuszów i na akcjach na zasadzie wylegitymowania przez spadkobiercę praw spadkowych wedle przepisów dla ich uzyskania miejscowo obowiązujących.

Art. 8. W razie zagubienia akcji, talonów i kuponów, z wyjątkiem kuponów bieżących lub za czas ubiegły, właściciel ich zawiadamia o tem Bank, celem ogłoszenia w Monitorze Polskim o zagubieniu akcji, a po upływie trzech miesięcy po ich unieważnieniu, poczem akcjonariusz otrzymuje nowe akcje albo talony i kupony, opatrzone temi samymi numerami, z zaznaczeniem, że zostały wydane wzamian zagubionych.

O zagubieniu kuponów bieżących oraz za czas ubiegły Bank żadnych zastrzeżeń nie przyjmuje.

Art. 9. Opłaty na rzecz Banku za odnotowanie przelewu prawa własności lub za wydanie nowych akcji wzamian zagubionych określa Rada Banku.

Art. 10. Dywidendę wypłaca się okazielowi kuponu w terminie oznaczonym przez Walne Zebranie.

Prawo do dywidendy za kupony, nieprzedstawione do opłaty w ciągu lat pięciu od daty ich płatności, ulega przedawnieniu i sumy przypadające do wypłaty za te kupony przelewa się do funduszu rezerwowego.

III. Władze Banku.

A. Walne Zebranie.

Art. 11. Akcjonariusze korzystają z przysługującego im prawa uczestniczenia w sprawach Banku przez Walne Zebranie.

Art. 12. Do kompetencji Walnego Zebrania należą następujące sprawy:

- a) zatwierdzenie sprawozdań rocznych, bilansu, rachunku zysków i strat, oraz projektowanego podziału zysków;
- b) wybory członków Rady Banku i Komisji Rewizyjnej, ich zastępców, oraz ustalanie dla nich wynagrodzenia;
- c) wszelkie sprawy wniesione przez Radę Banku;
- d) powiększanie kapitału zakładowego;
- e) inne zmiany statutu;
- f) likwidacja Banku.

Uchwały dotyczące powiększenia kapitału zakładowego wymagają zatwierdzenia przez Ministra Skarbu.

Uchwały dotyczące innych zmian statutu oraz likwidacji w czasie trwania przywileju emisyjnego wymagają zatwierdzenia przez władze ustawodawcze.

Art. 13. Walne Zebrania bywają zwyczajne i nadzwyczajne.

Zwyczajne Walne Zebranie zwołuje Rada Banku raz do roku przed upływem marca, przedewszystkiem dla spraw wskazanych w pp. a) i b) art. 12.

Nadzwyczajne Walne Zebranie zwołuje Rada:

- a) na podstawie własnej uchwały;
- b) na żądanie Prezesa Banku;
- c) na żądanie akcjonariuszów Banku, reprezentujących co najmniej $\frac{1}{4}$ część kapitału zakładowego.

W wypadkach, przewidzianych w pp. b) i c) winny być Radzie, jednocześnie z żądaniem zwołania Walnego Zebrania, przedstawione sprawy, które mają być wniesione na Walne Zebranie. Sprawy na Walne Zebranie wnosi Rada wraz z własnym wnioskiem.

Nadzwyczajne Walne Zebranie winno być zwołane najpóźniej w ciągu 4 tygodni od dnia złożenia Prezesowi Banku odnośnego żądania.

Art. 14. Wnioski akcjonariuszów, reprezentujących co najmniej $\frac{1}{10}$ część kapitału zakładowego, winny być umieszczone na porządku dziennym Walnego Zebrania, jeśli złożone zostały Radzie na 4 tygodnie przed jego terminem.

Art. 15. Ogłoszenie o zwołaniu Walnego Zebrania umieszcza się wraz z porządkiem obrad w Monitorze Polskim, co najmniej na trzy tygodnie przed terminem.

Art. 16. Do uczestniczenia w Walnym Zebraniu uprawnieni są tylko ci akcjonariusze, którzy:

- a) są zapisani w księgach Banku jako właściciele akcji co najmniej od czterech miesięcy przed terminem Zebrania;
- b) posiadają zdolność do działań prawnych;
- c) nie są pozbawieni praw obywatelskich i co do których majątku nie jest wdrożone postępowanie upadłościowe.

Art. 17. Prawo jednego głosu na Walnym Zebraniu daje każde 25 akcji, jednakże nikt nie może mieć więcej niż 500 głosów.

Art. 18. Każdy akcjonariusz, uprawniony do uczestniczenia w Walnym Zebraniu (art. 16) i do głosowania na niem (art. 17) może wykonać swoje prawo przez zastępcę, który musi być akcjonariuszem, uprawnionym do udziału w Zebraniu, lecz nikt nie może mieć więcej niż 2 pełnomocnictw i posiadać więcej niż 500 głosów razem z własnymi.

Art. 19. Pełnomocnictwa do uczestniczenia w Walnym Zebraniu winny być przedstawione Centrali Banku w Warszawie najpóźniej na 3 dni przed terminem Zebrania dla wpisania na listę upoważnionych do głosowania i przygotowania kart wstępu z oznaczeniem ilości głosów.

Akcjonariusze otrzymują karty wstępu na podstawie zapisów w księdze akcjonariuszów. Wydawanie kart wstępu rozpoczyna się na dwa tygodnie przed terminem Zebrania i przerywa się na 3 dni przed Zebraniem.

Art. 20. Pełnomocnikiem Skarbu Państwa jako akcjonariusza Banku na Walnym Zebraniu jest osoba wskazana piśmiennie przez Ministra Skarbu przed rozpoczęciem Zebrania.

Art. 21. Uchwały Walnego Zebrania są prawomocne, gdy biorą w niem udział akcjonariusze, reprezentujący co najmniej $\frac{1}{3}$ część kapitału zakładowego, jednakże do rozstrzygnięcia spraw dotyczących powiększenia kapitału zakładowego, zmian w statucie, a także likwidacji Banku potrzebna jest obecność reprezentantów co najmniej połowy kapitału zakładowego. W razie braku kompletu ma być w przeciągu 14 dni zwołane powtórne Walne Zebranie, którego uchwały są prawomocne bez względu na ilość obecnych. Na powtórnym Zebraniu mogą być rozpatrywane tylko sprawy, umieszczone na porządku obrad Zebrania, które do skutku nie doszły.

Art. 22. Na Walnym Zebraniu przewodniczy Prezes Banku, a w razie jego nieobecności jego zastępca. Protokół Zebrania prowadzi sekretarz powołany przez przewodniczącego.

Art. 23. Uchwały Walnego Zebrania zapadają prostą większością głosów z wyjątkiem uchwał w sprawach, dotyczących zmiany statutu i likwidacji Banku, które wymagają większości $\frac{2}{3}$ obecnych głosów oraz wyborów, przy których za wybranych należy uważać tych, którzy otrzymali więcej niż połowę obecnych głosów. Przy wyborach w razie potrzeby zarządza się głosowanie ściślejsze. W razie równości głosów w tym wypadku rozstrzyga losowanie.

Przy wyborach do Komisji Rewizyjnej akcjonariusze rozporządzający $\frac{1}{3}$ częścią głosów na Walnym Zebraniu, mają prawo wyboru jednego członka i jego zastępcy, lecz wówczas nie uczestniczą w wyborach pozostałych członków i ich zastępców.

B. Rada Banku.

Art. 24. Rada Banku nadaje ogólny kierunek działalności Banku, nadzoruje czynności organów wy-

konawczych Banku i jest uprawniona do rozstrzygnięcia wszystkich spraw, które nie są zastrzeżone na rzecz Walnego Zebrania.

W szczególności do obowiązków Rady należy:

- a) wybór Naczelnego Dyrektora oraz innych członków Dyrekcji i przedstawianie ich do zatwierdzenia Ministrowi Skarbu;
- b) wydawanie przepisów o prawach i obowiązkach Dyrekcji oraz wyznaczanie norm jej wynagrodzenia;
- c) mianowanie członków Komitetów Dyskontowych;
- d) zatwierdzenie budżetu wydatków Banku, zestawionego przez Dyrekcję;
- e) ustalanie wysokości stopy dyskontowej oraz stawek procentowych i prowizyjnych Banku;
- f) decydowanie o nabywaniu i pozbywaniu nieruchomości (art. 56 i art. 57);
- g) składanie sprawozdań rocznych Walnemu Zebraniu do zatwierdzenia.

Art. 25. Rada Banku składa się z Prezesa Banku i Wiceprezesa Banku, mianowanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej, oraz 12 członków Rady, wybieranych przez Walne Zebranie, które wybiera również trzech zastępców. W razie ustąpienia członka Rady przed terminem, albo z powodu sprzeciwu Ministra Skarbu (art. 26), wchodzi ten zastępca, który otrzymał najwięcej głosów; przy równej liczbie głosów wchodzi starszy wiekiem. Zastępca sprawuje czynności członka aż do najbliższego zwyčajnego Walnego Zebrania.

Art. 26. Członkowie Rady z wyboru wybierani są na trzy lata.

Ministrowi Skarbu w ciągu 3 dni po dokonaniu wyborów przysługuje prawo zażalenia, przeciwko wyborowi któregośkolwiek z członków Rady, lub zastępców.

Corocznie ustępują 4 członków Rady i 1 zastępca według starszeństwa wyboru, a w ciągu pierwszych dwóch lat przez losowanie. Ustępujący członkowie Rady mogą być wybrani ponownie.

Art. 27. Każdy członek Rady z wyboru winien przez czas pełnienia swych czynności posiadać w depozycie Banku co najmniej 100 akcji, zapisanych na jego własne nazwisko lub jeśli jest reprezentantem osoby prawnej, — na nazwisko tej osoby.

Art. 28. Członkowie Rady otrzymują wynagrodzenie za udział w posiedzeniach, w wysokości ustalonej przez Walne Zebranie.

Art. 29. Członkami Rady nie mogą być posłowie i senatorowie ani urzędnicy państwowi i wojskowi w służbie czynnej. Członkowie Rady muszą odpowiadać warunkom wymienionym w punktach b) i c) artykułu 18.

Członek Rady, który stracił prawo uczestniczenia w Walnym Zebraniu lub warunki wybieralności do Rady, przestaje być członkiem Rady.

Art. 30. Radę zwołuje Prezes Banku przynajmniej raz na miesiąc, drogą pisemnych lub telefonicznych zawiadomień.

Na żądanie czterech członków Rady, Rada winna być zwołana w przeciągu tygodnia.

Art. 31. Na posiedzeniach Rady przewodniczy Prezes Banku.

Posiedzenie jest zdolne do uchwał, o ile jest obecnych 7 członków, oraz Prezes Banku lub jego zastępca.

Art. 32. Uchwały Rady zapadają prostą większością głosów, z wyjątkiem wypadków, w których wymagana jest większość kwalifikowana (art. 65). W razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego.

Art. 33. Protokół posiedzeń Rady prowadzi osoba wyznaczona przez Prezesa.

Każdy z członków Rady może zaznaczyć w protokole swoje odrębne zdanie.

Art. 34. Rada Banku ustala forma i czynnymi podpisami mają być opatrzone zobowiązania, listy i wszelkie dokumenty wystawione przez Bank i ogłasza o tem w Monitorze Polskim.

C. Prezes Banku.

Art. 35. Prezesa Banku mianuje Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów na okres pięciu lat. Po upływie tego terminu Prezes może być mianowany ponownie.

Prezes nie może być jednocześnie posłem lub senatorem, ani też nie może sprawować żadnego płatnego państwowego, komunalnego lub prywatnego urzędu, ani należeć do organów kierowniczych lub nadzorczych jakiegokolwiek przedsiębiorstwa, ani też być jego współnikiem firmowym lub komandytowym i musi odpowiadać warunkom wymienionym w punktach b) i c)-artykułu 16.

Art. 36. Prezes otrzymuje stałe uposażenie z funduszu Banku ustalone przez Ministra Skarbu na wniosek Rady Banku, za udział w posiedzeniach Rady nie otrzymuje osobnego wynagrodzenia.

Art. 37. Prezes Banku może być usunięty przez Prezydenta Rzeczypospolitej, na wniosek Rady Ministrów, gdy nie wypełnia swych obowiązków lub nie jest zdolny do ich pełnienia lub utraci warunki określone artykułem 35. Wniosek Rady Ministrów winien być oparty na orzeczeniu Komisji, powołanej na żądanie Ministra Skarbu, składającej się z 1 członka, wyznaczonego przez Ministra Skarbu, jednego przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego i jednego przez Pierwszego Prezesa Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

Art. 38. Prezes ma zwierzchni nadzór nad całą działalnością Banku, przewodniczy w Radzie Banku i czuwa nad wykonaniem jej uchwał. Podpisuje w imieniu Rady nominacje członków Dyrekcji oraz wyższych urzędników Banku, których mianowanie zastrzeże sobie Rada.

Prezesowi Rady przysługuje prawo zawieszenia uchwały Rady, która zdaniem jego wykracza przeciw ustawom, statutowi Banku, lub interesowi państwowemu w szczególności zadaniom wyrażonym w artykule 1. Zawieszoną uchwałą przedstawia Prezes Ministrowi Skarbu. O ile Minister Skarbu w termi-

nie trzech dni potwierdzi sprzeciw Prezesa, zawieszona uchwała nie podlega wykonaniu.

Prezes może brać udział w posiedzeniach Dyrekcji z głosem doradczym. Jeśli jednak postanowienie Dyrekcji nie jest zdaniem Prezesa zgodne z podstawowymi zamierzeniami Banku, to może on wstrzymać wykonanie uchwały, aż do decyzji Rady.

Art. 39. Prezes składa Ministrowi Skarbu raz na miesiąc sprawozdanie z działalności Banku.

Dla utrzymania łączności z Bankiem przysługuje Ministrowi Skarbu prawo mianowania Komisarza Banku, który może brać udział w posiedzeniach Rady i Dyrekcji Banku z głosem doradczym oraz ma prawo żądania od władz Banku wszelkich wyjaśnień.

Art. 40. Wiceprezesa Banku mianuje na wniosek Rady Ministrów Prezydent Rzeczypospolitej na okres pięciu lat.

Wiceprezes musi odpowiadać wymogom określonym w ustępie drugim artykułu 35.

Wiceprezes zastępuje Prezesa Banku w razie jego nieobecności. Prezes może mu przekazywać część swoich czynności.

Wiceprezes otrzymuje stałe uposażenie z funduszy Banku ustalane przez Ministra Skarbu na wniosek Rady Banku; za udział w posiedzeniach Rady nie otrzymuje osobnego wynagrodzenia.

Wiceprezes może być ponownie mianowany, przed upływem lat pięciu może być usunięty jedynie w trybie przewidzianym w artykule 37.

Art. 41. Przed objęciem urzędowania Prezes i Wiceprezes Banku składają na ręce Prezydenta Rzeczypospolitej uroczyste ślubowanie, że będą sprawowali swoje obowiązki zgodnie z zadaniami i statutem Banku, oraz wszelkimi siłami dążyli do wypełnienia przez Bank jego zadań publicznych.

Takie same ślubowanie składają członkowie Rady na ręce Prezesa Banku.

D. Dyrekcja.

Art. 42. Dyrekcja Banku, będąca jego organem wykonawczym i administracyjnym, składa się z Naczelnego Dyrektora i Dyrektorów w liczbie oznaczonej przez Radę, wybranych przez Radę i zatwierdzonych przez Ministra Skarbu. Członkowie Dyrekcji nie mogą być posłami i senatorami, i nie mogą zajmować żadnych płatnych stanowisk poza Bankiem.

W czasie nieobecności Naczelnego Dyrektora zastępuje go jeden z Dyrektorów wyznaczony przez Radę.

Uposażenie Naczelnego Dyrektora i Dyrektorów jest stałe i nie może być uzależnione ani od zysków, ani od obrotów Banku. Wysokość wynagrodzenia oznaczają Rada Banku.

Art. 43. Naczelnny Dyrektor lub jego zastępca bierze udział w obradach Rady bez prawa głosowania i przedstawia jej wszelkie wnioski Dyrekcji.

Art. 44. Posiedzenia Dyrekcji zwołuje Naczelnny Dyrektor lub jego zastępca w miarę potrzeby, zawiadamiając o tem Prezesa Banku. Uchwały Dyrekcji winny być krótko zaprotokółowane i w odpisie przesyłane Prezesowi Banku. Uchwały Dyrekcji zapadają prostą większością głosów.

E. Komisja Rewizyjna.

Art. 45. Walne Zebranie wybiera z pośród siebie 5 członków Komisji Rewizyjnej i 3 zastępców (art. 23). Komisja Rewizyjna rozpatruje w pierwszym kwartale każdego roku bilans Banku i składa sprawozdanie Walnemu Zebraniu. Niezależnie od tego Komisja Rewizyjna może dokonywać w każdym czasie rewizji poszczególnych czynności Banku po uprzednim porozumieniu się z Prezesem Banku, który może również żądać dokonania rewizji.

Komisja ma prawo żądać od Dyrekcji i od Rady Banku wszelkich wyjaśnień i okazania potrzebnych ksiąg i dowodów Banku.

Komisja Rewizyjna wybiera przewodniczącego ze swego grona i uchwała swoje wnioski większością głosów. Do prawomocności uchwał potrzebna jest obecność co najmniej 3 członków.

W razie ustąpienia członka Komisji Rewizyjnej wchodzi zastępca, który otrzymał największą ilość głosów. Zastępcy mogą być również powoływani do czynności rewizyjnych w razie nieobecności członka Komisji.

Członkowie Komisji Rewizyjnej otrzymują wynagrodzenie w wysokości oznaczonej przez Walne Zebranie.

IV. Przywilej emisji biletów Banku.

Art. 46. Bank posiada do 31 grudnia 1944 r. wyłączny przywilej wypuszczania biletów bankowych, będących prawnym środkiem płatniczym i posiadających nieograniczoną moc umarzenia zobowiązań przez zapłatę, wyjąwszy wypadki, w których na mocy wyraźnego postanowienia ustawy lub umowy zapłata ma nastąpić w monetach złotych.

Przywilej ten może być przedłużony na mocy osobnej ustawy.

Art. 47. Bank będzie miał obowiązek wymiany wypuszczonych biletów bankowych na każde żądanie i w nieograniczonych ilościach na monety złote.

Moment rozpoczęcia przez Centralę Banku w Warszawie obowiązkowej wymiany biletów na złoto według ustawy monetarnej zostanie oznaczony rozporządzeniem Rady Ministrów wydanym na wniosek Ministra Skarbu opierający się na uchwale Rady Banku.

Art. 48. Bilety bankowe mogą być wypuszczane w odcinkach, których wysokość ustali Rada Banku za zgodą Ministra Skarbu. Każdorazowo przed wypuszczaniem nowych odcinków musi być w Monitorze Polskim ogłoszony dokładny ich opis.

Art. 49. Wycofania z obiegu poszczególnych odcinków lub też wszystkich kategorii biletów bankowych ustala Minister Skarbu w porozumieniu z Radą Banku. Terminy wymiany, po których upływie wycofane bilety zostają umarzone, ogłaszanie będą w Monitorze Polskim i nie mogą być krótsze niż sześć miesięcy od dnia ich ogłoszenia.

Równowartość nieprzedstawionych w terminie do wymiany biletów przelewa się na dobro rachunku Skarbu Państwa.

Art. 50. Podrabianie biletów Banku podlega karom ustanowionym, na obszarze mocy obowiązującej.

jącej rosyjskiego kodeksu karnego z r. 1903 za podrobienie banknotów państwowych polskich, — na obszarze mocy obowiązującej austr. kodeksu karnego z r. 1852 za podrobienie publicznych papierów kredytowych — a na obszarze mocy obowiązującej niem. kodeksu karnego z r. 1877, za podrobienie krajowych pieniędzy papierowych.

Odpowiednie postanowienia powyższych ustaw karnych mają zastosowanie jeśli chodzi o usiłowanie podrobienia biletów Banku oraz o puszczanie względnie usiłowanie puszczania w obieg tych podrobionych biletów Banku.

Art. 51. Obieg biletów bankowych winien być pokryty conajmniej w 30%:

- a) zapasem złota w monetach i sztabach,
- b) zapasem walut czyli pieniędzy zagranicznych, niepodlegających znacznieszym wahanom kursowym,
- c) zapasem dewiz czyli weksli, czeków oraz pozostałości rachunkowych w wyżej wskazanych walutach, płatnych w instytucjach bankowych o niewątpliwej zdolności płatniczej.

Przy obliczaniu pozycji b) i c), według istotnej wartości w złocie, potrąca się zobowiązania Banku w zagranicznych walutach.

Rada Banku oznacza, które waluty i dewizy mogą służyć jako wyżej przewidziane pokrycie obiegu banknotów.

Z chwilą rozpoczęcia wymiany biletów Banku na złoto, te tylko waluty i dewizy mogą być uważane za pokrycie w rozumieniu niniejszego artykułu, które każdej chwili będą mogły być faktycznie wymienione zagranicą na złoto.

Art. 52. Bilety bankowe znajdujące się w obiegu, które nie są pokryte wartościami wskazanymi w art. 51 muszą być w całości pokryte:

- a) wekslami i innymi wartościami wskazanymi w punkcie a) art. 55,
- b) zapasem srebra według jego wartości w złocie,
- c) zapasem polskich monet srebrnych i bilonem, który to zapas nie może jednak przekraczać 5% ogólnej sumy emisji biletów bankowych,
- d) zobowiązaniem Skarbu Państwa z beprocenowego kredytu, udzielonego na czas trwania przywileju, do sumy nie wyższej nad 50 milionów złotych z tytułu nadanego Bankowi przywileju emisyjnego.

Art. 53. Znajdujące się w obiegu bilety podlegają opodatkowaniu na rzecz Skarbu w zależności od stosunku sumy emisji do wysokości złotego pokrycia (złoto, waluty, dewizy) obliczanego co 10 dni: jeżeli stosunek ten przekracza 50%, to podatek emisyjny wynosi za dekadę $\frac{1}{200}$ sumy emisji, przy stosunku 40% do 50%, podatek wynosi $\frac{1}{400}$ sumy emisji, przy stosunku mniejszym od 40% podatek wynosi $\frac{1}{360}$ sumy emisji.

Art. 54. Bank wymienia na każde żądanie złoto na bilety bankowe według ustawowego stosunku z potrąceniem kosztów bicia, badania technicznego i innych opłat, w wysokości pobieranej za tę czynności przez Rząd.

V. Czynności bankowe.

Art. 55. Do zakresu działania Banku poza czynnościami emisyjnymi (art. art. 46—54) należy:

- a) dyskonto weksli, warrantów, papierów wylansowanych i kuponów (art. 58—62),
- b) udzielanie pożyczek, zabezpieczonych wartościami wyszczególnionymi w art. 63,
- c) kupno i sprzedaż złota i srebra,
- d) kupno i sprzedaż walut obcych oraz dewiz, utrzymywanie zagranicą rachunków, oraz korzystanie z kredytów potrzebnych do wykonywania tych czynności,
- e) przyjmowanie wkładów (art. 69) i otwieranie rachunków przekazowych (żyrowych),
- f) sprzedaż przekazów i wypłat na własne oddziały,
- g) inkasowanie weksli i innych dowodów,
- h) przyjmowanie depozytów na przechowanie i do administracji (art. 71—72),
- i) załatwianie wszelkich zleceń komisowych z dziedziny bankowej.

Art. 56. Bank nie może nabywać na swój własny rachunek akcji i udziałów, z wyjątkiem akcji lub udziałów przedsiębiorstw, przygotowujących bilety bankowe i inne papiery dla Banku. Bank nie może nabywać na własność poza wypadkami, przewidzianymi w art. 57 nieruchomości, o ile nie są potrzebne na pomieszczenie Banku i jego pracowników.

Bank nie może kupować na własny rachunek, ani udzielać pożyczek na zastaw własnych akcji.

Art. 57. Bank może nabywać na własność nieruchomości i przejmować wierzytelności hipoteczne i inne prawa rzeczowe w drodze cesji, licytacji lub egzekucji tylko na pokrycie i zabezpieczenie swoich należności wątpliwych, lub niezapłaconych w terminie. Bank obowiązany jest pozbyć się tych praw najpóźniej w przeciągu roku od daty nabycia. Przedłużenie terminu może nastąpić jedynie za zgodą Prezesa Banku.

Art. 58. Bank dyskontuje weksle przekazowe (ciągnięte) i własne (proste) powstałe z dokonanych obrotów gospodarczych. Weksle te mają być w chwili przyjęcia płatne najdalej w ciągu trzech miesięcy w miejscowościach, w których Bank ma swój oddział lub zastępstwo, przyczem winny być opatrzone z zasady trzema, a wyjątkowo tylko dwoma podpisami osób całkowicie zasługujących na zaufanie. Bank nie jest obowiązany do wyjawiania powodów nieprzyjęcia weksla do dyskonta.

Art. 59. Dyskonto weksli odbywa się w całym Państwie według jednolitej stopy dyskontowej, ustalonej i ogłaszanej w Monitorze Polskim przez Radę Banku.

Art. 60. Bank może dyskontować papiery wartościowe państwowe, komunalne i hipoteczne i kupony od nich, płatne najdalej w ciągu trzech miesięcy od dnia zdyskontowania.

Warranty (świadcstwa zastawowe) przedstawione do dyskonta, muszą być płatne również najdalej w ciągu trzech miesięcy i posiadać conajmniej dwa podpisy osób lub firm, całkowicie zasługujących na zaufanie.

Art. 61. Dla oceny weksli i innych wartości powołuje się Komitety Dyskontowe.

Komitety Dyskontowe rostrzygają większością głosów o przyjęciu weksli i innych wartości w granicach kredytów przyznanych poszczególnym podawcom.

Przewodniczącymi Komitetu Dyskontowego są kierownicy oddziałów Banku. Przewodniczący mogą odmówić przyjęcia weksli lub innych wartości zaprobowanych przez większość Komitetu, jednak na żądanie Komitetu przekazują te sprawy do rozstrzygnięcia Dyrekcji Banku.

Art. 62. Członków Komitetów Dyskontowych powołuje Rada Banku z pośród osób, posiadających znajomość stosunków rolniczych, przemysłowych i handlowych danego okręgu, przyczem zasięga opinii zrzeszeń gospodarczych. Rada dba o to, by różne gałęzie wytwórczości zarówno z uwagi na jej rodzaj, jak i na wielkość przedsiębiorstw były reprezentowane w Komitetach Dyskontowych.

Członkowie Komitetów są powoływani na 3 lata, przyczem po upływie tego terminu mogą być mianowani ponownie.

Obowiązki swe pełnią bezpłatnie.

Członkowie Komitetów obowiązani są postępować z największą bezstronnością i sumiennnością i zachować najściślejszą dyskrecję o naradach Komitetu. Żaden członek Komitetu nie może wydawać opinii, głosować lub wpływać na innych członków Komitetu w sprawie przyjęcia weksli i innych wartości podpisanych przez firmę, w której interesach uczestniczą w jakikolwiek sposób. Członkowie Komitetu składają przed objęciem swych funkcji na ręce Prezesa Banku lub osoby przez niego upoważnionej uroczyste ślubowanie, którego rotę ustala Rada Banku.

Krewni pierwszego stopnia, wspólnicy i pracownicy przedsiębiorstw członków Rady Banku i Komitetów Dyskontowych nie mogą być powoływani do tych Komitetów.

Art. 63. Bank udziela pożyczek i otwiera kredyty na przeciąg czasu nie dłuższy niż 3 miesiące, zabezpieczone zastawem:

- a) złota i srebra,
- b) papierów wartościowych o stałym oprocentowaniu, notowanych na giełdach polskich,
- c) weksli, płatnych w kraju lub zagranicą w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy, w walucie polskiej lub zagranicznej, o ile poza tem odpowiadają warunkom wymienionym w art. 58;
- d) walut i dewiz, odpowiadających warunkom art. 51 punktu b) i c).

Art. 64. Zastaw odbywa się przez oddanie przedmiotu zastawu Bankowi przy deklaracji, wyrażającej zgodę właściciela na sprzedaż oddanego przedmiotu przez Bank w drodze publicznej licytacji lub na giełdzie, o ile w 10 dni po ustalonym terminie pożyczka nie zostanie spłacona.

Art. 65. Stopa procentowa od pożyczek, zabezpieczonych zastawem, winna być conajmniej o 1% wyższa od stopy dyskontowej, obowiązującej w okresie, za który procent jest pobierany.

Rada Banku ustala pozostałe warunki i normy tych pożyczek, w szczególności zaś oznacza, jakie papiery wartościowe i w jakim procencie swojej wartości mogą być przyjmowane do zastawu. Dotyczące uchwały wymagają zgody Prezesa i conajmniej $\frac{2}{3}$ członków Rady obecnych na posiedzeniach.

Art. 66. Dłużnik może każdej chwili spłacić swój dług, nie może jednak w razie przedterminowej spłaty długu żądać zwrotu zapłaconych odsetek i innych kosztów.

Art. 67. Jeżeli pożyczka, zabezpieczona zastawem, w terminie nie została spłacona, wówczas służy Bankowi prawo sprzedaży zastawu na rachunek dłużnika bez odwoływania się do sądu i bez stawiania dłużnika w zwłocę. Bank władny jest albo dokonać sprzedaży na giełdzie, albo też zarządzić przetarg publiczny za pośrednictwem notariusza. Bank nie ma obowiązku zawiadamiania dłużnika o zamierzonej sprzedaży zastawów. Przewyżka pozostała po potrąceniu przypadającej Bankowi należności oraz kosztów, związanych ze sprzedażą zastawów, stanowi własność dłużnika.

Bank ma prawo zwrócić się bezpośrednio do dłużnika z żądaniem zwrotu długu, niespłaconego w terminie, niezależnie od tego, czy skorzystał z praw, ciążących na zastawionym przedmiocie.

Art. 68. Przyjęte na zabezpieczenie należności Banku zastawy nie podlegają ani zapowiedzeniu, ani zajęciu w poszukiwaniu jakichkolwiek należności prywatnych, skarbowych czy innych, a w razie upadłości dłużnika nie mogą być przekazane do masy upadłościowej przed całkowitem zaspokojeniem przypadających Bankowi należności z tytułu udzielonej na ich zastaw pożyczki w kapitale, procentach i kosztach. Skutkiem tego sprzedaż zastawu na pokrycie należności Banku, zarządzona na mocy art. 67, nie może być wstrzymana przez żadne czynności prawne.

Art. 69. Bank może przyjmować za zwykłym potwierdzeniem pieniądze i banknoty krajowe lub zagraniczne bez oprocentowania na rachunki bieżące do zwrotu na każde żądanie, albo z oznaczeniem terminu zwrotu.

Za zgodą Ministra Skarbu Bank może również przyjmować wkłady procentowe.

Bank może bez podania powodów odmówić otwarcia rachunku i przyjęcia wkładu, jak również otwarty rachunek zamknąć.

Art. 70. Bank jest obowiązany na żądanie Ministra Skarbu przyjmować bezpłatnie wpłaty na rachunek Skarbu Państwa i dokonywać bezpłatnie wszelkich wypłat z tego rachunku, ponadto zaś może załatwiać komisowo wszelkie operacje na rachunek Skarbu Państwa, o ile z tych operacji nie wynika saldo obciążające Skarb Państwa.

Art. 71. Bank przyjmuje na przechowanie złoto i srebro, gotówkę, dowody nieopieczętowane, a papiery wartościowe na przechowanie i do administracji. Władze i sądy powołane do przyjmowania depozytów, mogą zezwalać na złożenie papierów wartościowych do depozytu Banku i takie złożenie zastępuje złożenie do depozytu sądu lub władzy, która zezwo-

lenia tego udzieliła, pod warunkiem zachowania przez składającego zastrzeżeń, w zezwoleniu poczynionych.

Złożenie papierów wartościowych do depozytu Banku odnosi się również do funduszy o charakterze pupilarnym i zastępuje zastrzeżenie (winkulację) przy następującym trybie postępowania: wydaje się dowód depozytowy, na którym wymienia się zdeponowane papiery wartościowe oraz ich właściciela; zamiast arkusza odsetkowego wydaje się dowód na odbieranie kuponów ze wskazaniem osoby upoważnionej do ich odbierania; na tym dowodzie odnotowuje się każdorazowo wydanie kuponów.

Art. 72. Wystawione przez Bank kwity depozytowe są przenośne w drodze cesji, o ile inny tryb postępowania nie był ustalony przy złożeniu depozytu. Bank może zażądać sądowego lub notarialnego uwierzytelnienia cesji.

Art. 73. Przy czynnościach bankowych Bank kieruje się postanowieniami niniejszego statutu, a w braku ich stosuje przepisy prawa obowiązującego.

Zakres oraz sposoby dokonywania czynności bankowych statutem dozwolonych ustala Rada Banku.

VI. Sprawozdanie, bilans i rozdział zysków.

Art. 74. Rok kalendarzowy jest rokiem operacyjnym Banku. Pierwsze sprawozdanie bilansowe sporządza się za czas od chwili rozpoczęcia działalności Banku, aż do 31 grudnia danego roku. O ile Bank rozpocznie swoją działalność po 1 sierpnia, wówczas może być przedstawione jedno sprawozdanie bilansowe za pierwsze miesiące działalności i cały następny rok kalendarzowy.

Papiery wartościowe, będące w posiadaniu Banku, wstawia się do bilansu według ich kursu giełdowego z dnia 31 grudnia, a w razie gdyby w tym dniu nie było notowań — według kursu dni poprzednich. O ile jednak kurs giełdowy jest wyższy od ceny nabycia papierów, za podstawę przyjmuje się kurs nabycia.

Z kosztów handlowych tylko wydatki na nowe banknoty mogą być rozkładane na większą ilość lat.

Art. 75. Z całego czystego rocznego zysku przeznaczają się 10% na fundusz zapasowy aż do chwili, gdy fundusz ten dojdzie do 20% kapitału zakładowego; w następnych latach przeznaczają się na ten cel 5% aż do chwili, gdy fundusz zapasowy dojdzie do połowy kapitału zakładowego.

Z reszty wydziela się przedewszystkiem akcjonariuszom dywidendę nie wyższą niż 8%. Z pozostałej części zysków, o ile po potrąceniu na fundusz zapasowy zysk nie przekroczy 12% kapitału zakładowego, przypada połowa akcjonariuszom tytułem superdywidendy, a połowa Skarbowi Państwa.

O ile wreszcie zysk przekracza normy wyżej wskazane to z pozostałej nadwyżki przypada 1/2 na dalszą superdywidendę, a 2/3 na rzecz Skarbu Państwa.

O ile zyski roczne nie wystarczają na wydzielenie dywidendy w wysokości 4%, zaś fundusz zapasowy wynosi więcej niż 10% kapitału zakładowego, to można z niego uzupełnić dywidendę do 4%.

Art. 76. Fundusz zapasowy jest przeznaczony na pokrycie strat i odpisów niedających się pokryć

z rocznych zysków, oraz na uzupełnienie dywidendy do 4% (art. 75).

Fundusz zapasowy może być lokowany tylko w papierach państwowych.

Art. 77. Akcje Banku i wypłacona od nich dywidenda i superdywidenda nie podlegają przez pierwsze 10 lat żadnym podatkom.

Art. 78. Bank winien ogłaszać w Monitorze Polskim:

a) bilans i roczne zamknięcie rachunków, zysków i strat najpóźniej na dwa tygodnie przed Walnym Zebraniem,

b) skrócony bilans za każdą dekadę najdalej w 7 dni po jej upływie.

Skrócony bilans musi zawierać następujące pozycje:

A. po stronie czynnej:

a) złoto,

b) waluty, dewizy i inne należności zagraniczne według wartości ich w zlocie służące jako pokrycie obiegu banknotów w myśl art. 51,

c) srebro i bilon (art. 52),

d) zyskowane weksle i inne wartości (art. 55 a),

e) pożyczki, udzielane pod zastaw (art. 63),

f) papiery procentowe własne,

g) dług Skarbu Państwa (art. 52d),

h) inne aktywa.

B. po stronie biernej:

a) kapitał zakładowy,

b) fundusz zapasowy,

c) ilość banknotów w obiegu,

d) natychmiast płatne zobowiązania,

e) inne pasywa.

VII. Likwidacja Banku.

Art. 79. Bank Polski może się zlikwidować na mocy uchwały, powziętej większością 2/3 głosów obecnych, na specjalnie w tym celu zwołanem Walnym Zebraniu, którego porządek obrad z wyszczególnieniem sprawy likwidacji Banku, został ogłoszony conajmniej na cztery tygodnie przedtem. Przez czas trwania przywileju emisyjnego uchwała o likwidacji wymaga zatwierdzenia przez władze ustawodawcze.

Art. 80. W razie wygaśnięcia przywileju lub wcześniejszego zlikwidowania Banku Skarb Państwa może na mocy osobnej ustawy przejąć w całości albo częściowo Bank według sprawdzonej przez Ministra Skarbu bilansowej wartości.

Art. 81. W razie przejęcia Banku przez Skarb ustalona wartość Banku wypłaca się akcjonariuszom na ręce Rady Banku, która zastępuje ich interesy przy obrachunku i której uprawnienia gasną z chwilą dokonania tej wypłaty, o ile chodzi o sprawy wynikające z przejęcia Banku przez Skarb.

Art. 82. O ileby wygasł przywilej emisyjny Banku, a Rząd nie skorzystał z przysługującego mu prawa przejęcia, lub wyłączył szczególne agendy Banku z pod tego przejęcia, wówczas Walne Zebranie może uchwalić dalsze prowadzenie Banku z wykluczeniem czynności emisyjnych i wszystkich upraw-

nień i zobowiązań, związanych z przywilejem emisyjnym, oraz wszelkich innych szczególnych uprawnień Banku. Prawo do firmy Banku Polskiego przechodzi wówczas na Skarb Państwa, a Walne Zebranie dotychczasowych akcjonariuszów winno uchwalić nowy statut, na którego zasadzie, Bank podlegać będzie tym samym normom prawnym, co inne banki akcyjne. Rząd nie może odmówić zatwierdzenia Statutu Banku, o ile statut ten odpowiadać będzie ogólnym warunkom.

Art. 83. Uchwała o dalszym prowadzeniu Banku jako zwyczajnego banku akcyjnego wymaga większości $\frac{2}{3}$ głosów Walnego Zebrania.

Art. 84. O ile nie nastąpi przejęcie Banku przez Skarb, likwidacja jego odbywa się według zasad prawnych stosowanych wogóle do likwidacji spółek akcyjnych.

VIII. Szczególne uprawnienia Banku.

Art. 85. Majątek i dochód Banku jest wolny od wszelkich podatków, z wyjątkiem podatku od nieruchomości i podatku gruntowego.

Art. 86. Księgi Banku oraz wszelkie dowody wystawiane przez Bank i jego organa są wolne od opłat stempowych.

Art. 87. Księgi Banku i odpisy z nich we właściwy sposób wystawione mają moc dowodową dokumentów publicznych, a dowody zobowiązania z wyciągami ksiąg Banku, mają moc tytułów egzekucyjnych i hipotecznych.

Art. 88. Bank Polski jest zwolniony od rejestracji sądowej.

Art. 89. Skargi przeciw Bankowi można wnieść tylko przed właściwym Sądem w Warszawie.

Art. 90. Wszelkie spory między Rządem a Bankiem wynikające z zastosowania przepisów niniejszego Statutu oraz udzielonego nim przywileju rozstrzyga ostatecznie Komisja Rozjemcza z wyłączeniem wszelkich dalszych kroków prawnych.

Komisja Rozjemcza składa się z Prezesa Sądu Najwyższego jako przewodniczącego i 4 członków, z tych dwóch mianowanych przez Prezesa Rady Ministrów, a dwóch przez Radę Banku.

Komisja Rozjemcza wydaje orzeczenie zwykłą większością głosów po uprzednim wysłuchaniu przedstawicieli Rządu i Rady Banku. W razie jednakowej ilości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego. Komisja Rozjemcza nie jest związana w swem postępowaniu żadnymi przepisami, obowiązana jest jednak orzeczenie swoje uzasadnić.

IX. Postanowienia przejściowe.

Art. 91. Powołanie Komitetu Organizacyjnego, mającego za zadanie przygotować i przeprowadzić zapisy na akcje, określić warunki tych zapisów oraz sposób i warunki przydziału akcji między subskrybentów i wogóle przeprowadzić czynności niezbędne do zwołania Zebrania założycielskiego, powierza się Ministrowi Skarbu.

Art. 92. Bank Polski może rozpocząć swą działalność dopiero po złożeniu w Polskiej Krajowej Kasie Pożyczkowej całego kapitału akcyjnego i po ukonstytuowaniu się na Zebraniu założycielskiem zwołanem przez Ministra Skarbu.

O ile w ciągu dwóch miesięcy od rozpoczęcia subskrypcji Komitet Organizacyjny nie zbierze zapisów na 600.000 akcji, Prezydent Rzeczypospolitej na zasadzie uchwały Rady Ministrów może wprowadzić do niniejszego Statutu zmiany, które zapewnią Rządowi we władzach Banku wpływ odpowiadający przejętemu przez Skarb Państwa kapitałowi akcyjnemu.

Art. 93. Do ważności Zebrania założycielskiego niezbędna jest obecność akcjonariuszów, reprezentujących conajmniej $\frac{1}{10}$ część kapitału zakładowego. W razie przybycia niedostatecznej liczby osób, zwołane będzie Zebranie ponowne, ważne bez względu na ilość obecnych. Ogłoszenie o tem zebraniu ma być zamieszczone w Monitorza Polskim conajmniej na tydzień przed terminem.

Prezydent Rzeczypospolitej *S. Wojciechowski*

Prezes Rady Ministrów

i Minister Skarbu: *W. Grabski*